

Punktion eller biopsi under vägledning av DT eller ultraljud hos BFM

Berörda enheter

Alla avdelningar och mottagningar som remitterar en patient för en DT-ledd eller ultraljudsledd punktion eller biopsi till en röntgenavdelning i Region Norrbotten.

Syfte

Skapa tydliga riktlinjer mellan röntgen, mottagningar och avdelningar för att säkerställa att patienten får korrekt förberedelse och eftervård i samband med DT- eller Ultraljudsledd biopsi.

Förberedelser inför biopsi

- **Remittenten** ansvarar för att det finns en PAD och/eller CYT remiss. Generellt ska:
 - Prover som analyseras i Norrbotten ska ha Provtagningsunderlag upplagd i Cosmic (remiss ska **sparas signerat och ej sänd**).
 - Pappersremiss ska skickas till röntgen eller medfölja patient om provet ska analyseras utanför Norrbotten.
- **Remittenten** ansvarar för att aktuella provrör/behållare medföljer patienten till röntgenavdelningen. Röntgen tillhandahåller endast de prov som ska läggas i formaldehyd samt lymfom.
- Remissen ska innehålla information om **blodförtunnande läkemedel**, inkluderat NOAK (nya orala antikoagulantia), medfödd eller förvärvad blödningsbenägenhet, lever- och njursvikt samt antitrombotiska läkemedel och om dessa planeras att sättas ut. För detaljerad information – var god läs dokumentet [Koagulationsstatus vid punktioner](#).
- **Aktuell blödningsstatus** enligt [Koagulationsstatus vid punktioner](#).
- Patienten ska ha fått **information** om ingreppet.
- Biopsier från lymfkörtlar på halsen (finnål) eller från ytliga tumörer kan utföras **poliklinisk**, annars skall patienten komma via avdelning/dagvård enligt punkterna nedan. Detta beslut tas av prioriterade radiolog.
- Patienten ska komma i **säng** med **sjukhuskläder**.
- Patienten ska ha en **fungerande PVK**.
- **Remittenten** ansvarar för eventuell sedering/premedicinering beroende på patientstatus och lokalisation (benbiopsier kräver oftast mer sedering eftersom det kan vara ganska smärtsamt).
- Patienten ska vara **fastande** 4 timmar före ingreppet.

- **Personal från avdelning/patienthotell** meddelar vem som är patientansvarig läkare lokalt när remittenten är extern.

Vilka remisser för vilka biopsier?

- **Remittenten** ansvarar för att det finns en PAD och/eller CYT remiss, men här finns information om **de vanligaste proverna** som vi gör på röntgen.
- Önskas flera analyser vid samma provtillfälle, så **måste remittenten prioritera** i vilken ordning proverna ska tas. Det är ofta mycket sparsamt med provmaterial (t.ex. benbiopsier) som bara räcker till 2 analyser.
- **Ytterligare** information om provtagning hittar du här:
 - [Labhandboken, Region Norrbotten](#)
 - [Provtagningsanvisningar, Region Västerbotten](#)

Patologisk anatomisk diagnostik (PAD) med vävsbiopsi från tumör eller metastasmisstänkt förändring i mjukdelar eller ben

- Kan utföras dagtid måndag-fredag.
- Mellannålsbiopsi
- Skickas i buffrad formaldehydlösning 4% (röntgen har burkar)
- **Remittenten** lägger upp et Provtagningsunderlag i Cosmic som **sparas osignerat och ej sänd!**
- **Provtagaren** uppdaterar den [elektroniska remissen i Cosmic](#), skriver ut etiketter samt signerar och skickar in den elektroniska remissen.
- Vårdpersonal lämnar provet hos Laboratoriemedicin.

Cytologi (CYT) från lymfkörtel eller svåråtkomlig tumör

- Kan utföras dagtid måndag-fredag.
- Finnålsbiopsi ([Information från Unilabs](#))
- Utstryk på objektglas som lufttorkas (röntgen har objektglas) och material i NaCl i rör (röntgen har [rör med gul kork](#))
- **Remittenten** lägger upp et Provtagningsunderlag i Cosmic som **sparas osignerat och ej sänd!**
- **Provtagaren** uppdaterar den [elektroniska remissen i Cosmic](#), skriver ut etiketter samt signerar och skickar in den elektroniska remissen.
- Vårdpersonal lämnar provet hos Laboratoriemedicin.

Odling

- Kan utföras dagtid måndag-söndag.
- Mjukdels- eller benbiopsi
- Burk med [FAB-medium](#).
- **Remittenten** lägger upp et Provtagningsunderlag i Cosmic som **sparas osignerat och ej sänd!**
- **Provtagaren** uppdaterar den [elektroniska remissen i Cosmic](#), skriver ut etiketter samt signerar och skickar in den elektroniska remissen.
- Vårdpersonal lämnar provet hos Laboratoriemedicin.

Bakteriellt DNA 16SrRNA

- Kan utföras dagtid måndag-torsdag.
- Mjukdels- eller benbiopsi
- Pappersremiss [VLL-2374](#) (finns bl.a. på infektionsmottagningen)
- Prov i sterilt rör med gul kork och konisk botten ([bild](#))
- Vanligaste provet är vävnadsbiopsier. Tillsätt en liten mängd sterilt koksalt (högst 0,5 ml) om risk för intorkning finns (små biopsier). För detaljerad instruktion – läs provtagningsanvisningar från [NUS](#).
- Använd etikett från pappersremissen.
- Provet ska skickas till NUS i [speciellt kuvert](#) som vi har på röntgen.
- Vårdpersonal lämnar provet hos Laboratoriemedicin.

Tuberkulos – TB.

- Kan utföras dagtid måndag-torsdag.
- Mjukdels- eller benbiopsi
- Pappersremiss [VLL-1222](#) (finns bl.a. på infektionsmottagningen)
- För detaljerad instruktion – läs Provtagningsanvisningar från [NUS](#)
- Skickas i burk med några droppar NaCl
- Burken märkas med TB etikett som finns på pappersremissen.
- Provet ska skickas till NUS i [speciellt kuvert](#) som vi har på röntgen.
- Vårdpersonal lämnar provet hos Laboratoriemedicin.

Lymfom

- Kan utföras dagtid måndag-torsdag.
- Pappersremiss [UL-238](#) (PDF) för nerladdning eller klicka på [Hematopatologi UL-238](#) via Region Västerbottens hemsida för att fylla i information elektronisk och skriva ut (kräver Java mjukvara).
- **Röntgen** tillhandahåller rör och provtagningsutrustning för lymfom.
- 1 preparat i buffrad formaldehydlösning 4% och 1 preparat i NaCl. Prioritera preparat till NaCl-röret om sparsamt med material.
- För detaljerad instruktion – läs Provtagningsanvisningar från [NUS](#)
- Provet ska skickas till NUS i [speciellt kuvert](#) som vi har på röntgen.
- **Röntgen** meddelar hematopatologi lab. NUS när prover skall skickas så de kan bevaka ankomsten. Tel.nr 090 – 785 2542
- Vårdpersonal lämnar provet hos Laboratoriemedicin.

Provpaket från pleuravätska**1. Tuberkulos - TB**

Stor burk 200 ml med 10 droppar Heparin 5000 IE

Skickas till Karolinska Stockholm via Laboratoriemedicin.

Lämnas på labbet **senast på torsdagar klockan 14.00**

Vårdavdelning ordnar remiss, etikett finns på remissen.

2. Cytologi

Stor burk 200 ml utan Heparin

E- remiss ska finnas i Cosmic. [Vi signerar och skriver ut etikett.](#)

Analys på labbet vid Sunderby Sjukhus eller lokalt.

3. Lymfom

Stor burk 200 ml utan Heparin

Pappersremiss till NUS Umeå från remitterande läkare. Namnetikett från Cosmic. Skickas enligt rutin vi har för övrig lymfomdiagnostik.

4. LD och Albumin

Två allmänprovror med plastkork 10 ml med 2 droppar Heparin 5000 IE i varje rör.

Etikett från vårdavdelningen

5. Allmän odling + svampodling

Ett allmänprovör med plastkork 10 ml med 2 droppar Heparin 5000 IE

Etikett finns på remissen från vårdavdelningen

6. Celler

Vakuumsrör Lila kork fullt, utan Heparin

Etikett från vårdavdelning

7. Glukos (socker)

Vakuumsrör med Grå kork fullt, utan Heparin

Etikett från vårdavdelning

Eftervård och rutiner efter biopsi

- **Provtagaren** ansvarar över att kompletterande uppgifter ifylls, att provrör är korrekt märkta och att remissen signeras och skickas (E-remiss och pappersremiss).
- **Personal från avdelning/patienthotell** ansvarar för att prover tas till laboratoriet med eventuella undantag enligt ovan. Efter kl.16:30 vardagar och under helgen är inte den ordinarie provinlämningen bemannat, och då kan provet lämnas i den gamla provinlämningen som är luckan 10–15 m längre ner i korridoren på vänster sida.
- Patienten ska ha **sängläge** 2 timmar
- Sedvanliga kontroller av **puls och blodtryck** 2ggr/timme
- **Kontrollröntgen** av lungor 2 timmar efter lungbiopsi
- Typ av premedicinering kan påverka eftervården. Beroende på detta/dessa läkemedel får den läkare som ansvarat för ordinationen ta beslut om eftervård utöver puls- och blodtryckskontroll.
- **Provtagaren** ska meddela personal som hämtar patienten efter biopsi om eftervården avviker från punkterna ovan. Detta ska dokumenteras i utlåtandet.